

žňoviny

JE NÁM 18 A TAKY 50... I KDYŽ SPÍŠ O TROŠKU VÍC

DSKLAS

Žádné plameny ani rošty, peklo jsou ti druzí

Včera se v rámci Divadelních žní představili první hosté - důvěrně známý Divadelní klub Jirásek z České Lípy - a přivezli s sebou slavné drama *S vyloučením veřejnosti* francouzského filozofa Jean-Paul Sartrea. Drama o třech lidech, kteří se potkají v Pekle, drama o bolesti, bytí i nebytí.

Těžkou hru zahráli českolipští v tzv. aréne, herci byli obklopeni diváky přímo na jevišti. Díky tomuto těsnému propojení s postavami jsme všichni odcházeli naprosto odrovnaní, neboť jsme v průběhu představení cítili každou emoci, viděli jsme každou změnu ve výrazu.

Českolipským patří veliký dík, že ctíli zavedené konvence a v diváckém hlasování se zařadili na průběžné druhé místo až za domácí soubor.

Rozhovor se Štěpánem Kňákalem, režisérem a scénografem

Štěpáne, váš soubor nemusíme našim divákům dlouze představovat: poprvé jste se u nás objevili už v roce 2008 a poté jste se vždy nejpozději za tři roky znovu ukázali - naposledy v roce 2018 s *Legendou o lesích a lidech*. Tebe představovat také nemusíme, ovšem je to poprvé, co jsi k nám nepřišel s inscenací jako herec, ale jako režisér. Jedná se o tvůj režijní debut?

Jedná se o mou první režii v rámci Jirásku, ale protože s Kristýnou (*pozn. manželka režiséra, představitelka Inès*) pocházíme ze spolku Nopod z Nového Boru, tak za sebou už mám celkem tři režie.

Byl to tvůj nápad zpracovat Sartrea? Nebo někoho jiného ze souboru?

Byl to můj nápad. Řekl jsem si, že do toho půjdu jenom za předpokladu, když do toho se mnou půjde Lukáš (*pozn. Křížek, dramaturg inscenace*) a tihle čtyři herci. Zkoušeli jsme zrovna Černou komedii od Petera Shaffera, kterou jsem režíroval, a přišla první vlna covidu, všechno se začalo zavírat, tak jsme přestali zkoušet, pak jsme začali zkoušet podruhé, zase se vše zavřelo a naposledy jsme začali zkoušet potřetí, to už byl listopad 2020 a nikdo už na to neměl energii. Tak

jsem si řekl, že nechci dva měsíce divadlo ani vidět.

Po Novém roce jsme šli na procházku a napadlo mě, že bychom mohli dělat právě *S vyloučením veřejnosti*. Viděl jsem v tom i paralelu s tou naší izolací. A tak jsme začali zkoušet: vždy u někoho z nás v bytě.

Co tě na tomto textu baví? V čem ti přijde hra aktuální pro dnešního diváka?

Lidé zavření v jedné místnosti, kteří nemohou vyjít ven, to mi přišlo v době covidu velmi aktuální. A také, že jsou lidé na sebe zlí. Všichni zavření v malých bytech jsme se začali poznávat daleko víc, začaly nám na sobě vadit naprosté malichernosti.

Hra byla napsaná v roce 1944, tedy za války, i v tom jsem viděl onu aktuálnost, i přestože se samozřejmě covid nedá s žádnou válkou srovnávat.

Postava Inès, žena, jež má ráda ženy, se objevila už v originálním textu?

Ač je to neuvěřitelné, tak skutečně i v původním textu takhle postava je. Je tam mnohem více podobných společenských témat, v roce 1944 z toho muselo být obrovské haló napsat do hry lesbickou postavu. A v dnešní době je to stále aktuální.

Přítom tahle jinakost není žádné téma, je to tak prostě dané a Inès je postava jako každá jiná.

Kdyby ústřední trojici tvořili dva heterosexuální muži a žena nebo dvě heterosexuální ženy a muž, nemohla by celá hra vůbec fungovat. Inès nese do hry ženský pohled, ovšem ženy, která má ráda ženy. To roztáčí kola příběhu, takhle to Sartre vymyslel a takhle to funguje.

Jak probíhala vaše spolupráce s dramaturgem hry Lukášem Křížkem?

Text je skutečně náročný a pokud by měl člověk na hře jako režisér pracovat sám, nezvládl by to. Bylo zapotřebí hodně škrtat, nicméně každý škrat bylo potřeba prozkoumat, zda nebude nikde ubrán význam.

Lukáš má francouzské texty dobře načtené, tak jsem věděl, že je na tuhle práci skvělá volba. Já jsem se aspoň mohl soustředit jenom na jevištní tvar. Pokaždé, když jsme na zkoušce vymysleli něco nového, tak jsme daný úsek nahráli a poslali ho Lukášovi, aby ho prošel ještě druhýma očima a posoudil, zda se nevytratil nějaký význam či důvod.

Spolupráce s ním je skvělá, báječně se doplňujeme. Máme hodně podobný pohled na divadlo, rozumíme si. V této chvíli

Rozhovor se Štěpánem Kňákalem, režisérem a scénografem

pracujeme na dalším, tentokrát veselém divadle, neprozradím o co se jedná, protože jsem pověřivý.

S Týnou se znám už dlouho, byli jsme kolegové v dramaturgickém semináři a z divadla si ji pamatuji z malých komediálních rolí. Vždycky mi přišla jako děsně zajímavý herecký typ a jsem rád, že dostala pod tvou taktovkou prostor. Moje vnímání celé hry bylo hodně ovlivněno obrovským údivem nad tím, jak je vedle třech dalších skvělých herců Týna naprosto úžasná, věřil jsem jí každý pohyb, každé slovo.

Já jsem věděl, že je Týna schopná. Roli dostala i proto, že je stejně jako Inès přímá. Ačkoli Inès je mrcha, což Týna není. Věděl jsem, že to zvládne uhrát, stejně jako jsem věděl, že to uhrájou Terka s Vítkem. Pro mě je největší zadostiučinění, že jsou na jevišti naprosto vyrovnaní.

Nemáš to tak jenom ty, že vnímáš celou hru skrz jednu z postav. Každý divák celou hru čte přes někoho jiného: někdo přes Týnu, někdo přes Terku, někdo přes Vítku. Nikdy to není tak, že by se všichni diváci shodli na hlavní postavě příběhu.

Asi se i přirozeně hledáme v postavách a v jejich příbězích.

Přesně tak. Stávalo se nám na začátku, když byli ještě nejistí, že někomu z nich projev víc ulítí oproti ostatním - potom z toho jednoznačně vycházel jako hlavní postava. Patří jim velký dík.

A otázka, bez níž by náš rozhovor neměl vůbec žádný smysl: jak se ti dnešní představení líbilo? Jsi spokojen?

Líbilo se mi moc. Teď už je představení hotové, oni si jsou ve svých rolích jistí. Tou jistotou některé chvíle vyhrajují víc a situace

Ať si kdo chce, říká, co chce

Míša Kutílková

Budeme se snažit být hodný holky, abychom neskončili v Pekle, ale v Nebi.

Šárka Vajdecková

Byl to pro mě užasný zážitek, tou blízkostí k hercům jsem to opravdu prožívala, neskutečně působivé představení. Fakt jsem si to užila!

Jarka Staňková

Srovnávám si myšlenky po představení, působilo na mě celkem depresivně. Zajímavé pojetí představy Pekla, běžně se mezi lidmi říká, že někdo

přijde do Nebe nebo do Pekla. Cítím se teď smutně. Obdivuji herecké výkony, dialogy, myslím si, že to muselo dát strašnou práci si všechno zapamatovat. Přiznám se, že mám radši, když v divadle spíš relaxuji, ovšem i tohle je téma k zamyslení. Patří to k životu, smrt patří k životu.

Adam Svoboda

Hra byla dost dobře udělaná: každé zpracování je úplně jiné, vždy se to dá vzít z jiného úhlu a právě tohle pojetí mi přišlo hodně zajímavé. Já osobně *S vyloučením veřejnosti* znám, jedno

ztrácí na rytmu. Musíme je hlídat v jistých mantinelech, protože každý herec, když si je jistý, si začne víc hrát, sem to ale nepatří, tomuhle tvaru to vyložené ubližuje.

Oni vědí, že my jim vždy všechno řekneme narovinu, i když to někdy zní hnidopišsky, je to důležité, aby představení bylo kompaktní. I z diváků bylo cítit, že představení funguje: v mnoha momentech by byl slyšet spadnout špendlík.

zpracování už jsem viděl a také jsem to četl. Líbí se mi, že se dá skutečně udělat různými způsoby a může mít mnoho podob. Dnešní představení bylo velmi aktuální: Sartre je nadčasový a zestárnout v jistých ohledech nemůže.

Michal Šturma

Připadá mi, že jsme viděli hru na naprosto profesionální úrovni, dokonale představení. Vidět takový výkon v Klášterci a ještě na scéně amatérského divadla je úžasný. Těžko říct, zda by to někteří profesionálové zahráli lépe.

Redaktor: Takže jsou skoro tak dobří jako klášterecí divadelníci?

Jsou skoro tak dobří jako klášterecí divadelníci.

Zuzana

Chodím do divadla poměrně pravidelně, přesto mě dnešní představení hodně překvapilo. Líbilo se mi ztvárnění: bylo to něco úplně jiného, než jsem doposud viděla. Líbilo se mi, že jsme byli součástí toho představení, viděli jsme všechny drobné detaily. Bylo to pro mě náročné, nezvládla bych takovou hru každý týden, ale jako zpestření divadelního života je moc fajn.

Radka Majerníková

Představení bylo hodně emotivní! Přišli jsme trochu pozdě kvůli semaforům na třináctce, takže jsme přišli o úvod,

kteřý byl ovšem až na konci, což bylo fajn. Mám hodně smíšené pocity. Tohle je opravdu nejhorší forma Pekla, mnohem horší než církevní představa. Věřím, že je něco mezi Nebem a Zemí a myslím si, že Peklo si vytváříme sami. Na Zemi. Jestli člověk věří, že je Peklo, tak se tam dostane, když člověk věří, že je nějaký posmrtný život, tak se dostane tam - jako dřív, když bojovníci některých národů věřili, že se dostanou po svém skonu do Valhally, tak se tam dostali. Člověk si sám volí cestu.

Pavel Cenek

Nejsem zvyklý na takhle náročná představení. Stejně jako Radka jsem přijel trochu později, tak mi chvíli trvalo, než jsem se naladil a než jsem pochopil, o čem hra je. Herecké výkony byly neskutečné: emoce sly neustále nahoru dolů, nahoru dolů, od pozitivních až po totální schízu. Nemyslím si, že bych porozuměl úplně všemu, ale bylo to vážně dobré. Určitě mi vše ještě nějakou dobu poběží v hlavě.

Martina Bečvářová

Hrozně mě to bolí. Představ si, že bys musel být navzděcky v jedné místnosti s lidmi, kteří ti nejvíc ublížili, nebo lidmi, kteří je ztvárňují... Bez jakéhokoli cíle, nikam nemíříš, nikam nejdeš, nemáš kam uhnout, žádný roh, za který by ses mohl schovat, nekonečno.

Žňoviny pro vás připravili:

Jakub Hrbek, Miroslav Nyklíček, Štěpán Malast